

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 382/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Danielom Tarbajom, advokátom, Zámocká 525/28, Stropkov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 15C/23/2016 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 15C/23/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje** v konaní sp. zn. 15C/23/2016 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom všeobecného súdu v civilnom spore. Sťažovateľ žiada, aby bolo okresnému súdu prikázané konať bez zbytočných prietáhov, a finančné zadost'učinenie 5 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ sa žalobou z 27. januára 2016 proti žalovanej domáha vydania bezdôvodného obohatenia [REDACTED] eur vzhľadom na bezúročnosť a bezpoplatkovosť spotrebiteľského úveru a určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve. Prvé pojednávanie sa konalo 3. novembra 2016 a na druhom pojednávaní 1. decembra 2016 bolo rozhodnuté rozsudkom, ktorý bol na odvolanie oboch strán zrušený uznesením krajského súdu z 30. januára 2018. Vec bola vo februári 2018 vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. V septembri 2018 okresný súd rozhodoval o sťažnosti žalovaného proti uzneseniu o vyrubení súdneho poplatku. V januári 2019 bola vec pridelená novému zákonnému sudcovi. Dňa 24. mája 2022 bol verejne vyhlásený rozsudok, ktorý bol stranám sporu doručený 28. júna 2022 a proti ktorému žalovaný podal odvolanie. Sťažovateľ 11. mája 2022 podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup okresného súdu, v čase prešetrenia ktorej bol už vo veci vyhlásený rozsudok.

III.

3. Sťažovateľ namieta, že jeho vec nie je právoplatne skončená ani po viac ako šiestich rokoch, hoci ide o skutkovo a právne jednoduchú vec. Poukazuje na spoločenský význam určenia neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Následne uvádza, že podľa Európskeho súdu pre ľudské práva sa čiastka finančného zadost'učinenia za prietáhy má pohybovať v rozmedzí 1 000 až 1 500 eur za každý rok trvania konania.

4. Okresný súd prijatú ústavnú sťažnosť považuje za nedôvodnú. Poukazuje na nepravdivosť tvrdení sťažovateľa o jeho neskúsenosti so súdnou mocou a na nedostatok tvrdení odôvodňujúcich požadované finančné zadost'učinenie. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť s účelom dosiahnuť finančný prospech, keď ju podal v čase, keď už bol v jeho veci vyhlásený rozsudok. Upriamil pozornosť aj na nepomer požadovaného finančného zadost'učinenia a žalovanej sumy. Účelom ústavnej sťažnosti teda nie je odstránenie právnej neistoty sťažovateľa. Poukazuje na sťažovateľovu pasivitu a úplnú absenciu urgencií alebo iného aktívneho záujmu o stav konania až do podania sťažnosti predsedovi okresného súdu, čo vôbec nesvedčí o jeho záujme na výsledku konania. K celkovej dĺžke konania prispela aj pandémia COVID-19, zmena v osobe zákonného sudcu, zložitnosť právnej stránky veci a rozdielna rozhodovacia prax všeobecných súdov o predmete sporu.

IV.

5. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

6. Vec sťažovateľa, spotrebiteľský spor, patrí medzi bežnú agendu súdov, preto dĺžka konania pred okresným súdom nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti veci. K tomu, že v obdobných veciach existuje nejednotná rozhodovacia prax všeobecných súdov, treba uviesť, že po zrušujúcom uznesení krajského súdu mal okresný súd už vyslovený právny názor, ktorým bol viazaný. K problematike spotrebiteľských úverových zmlúv existuje množstvo rozhodnutí všeobecných súdov, zostáva na posúdení a zvážení okresného súdu, ku ktorému zo záverov vyplývajúcich z rozhodovacej praxe sa prikloní. Preto v období od januára 2019, keď bola vec pridelená novému zákonnému sudcovi, až do mája 2022, keď bol vo veci vyhlásený rozsudok, došlo k neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu. V tomto období okresný súd nevykonal žiadny procesný úkon.

7. K správaniu sťažovateľa treba uviesť, že tento svojím konaním neprispel k celkovej dĺžke konania. V konaní nebola zistená taká okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na sťažovateľovu ťarchu pri posudzovaní, či a z akých dôvodov došlo k zbytočným priet'ahom. Na druhej strane treba prihliadnuť na to, že sťažovateľ sa od marca 2018, keď mu bolo doručené uznesenie krajského súdu, až do 11. mája 2022, keď podal sťažnosť predsedovi okresného súdu, nezaujímal o priebeh konania, neurgoval posun v konaní či vydanie meritórneho rozhodnutia. Preto možno konštatovať, že počas konania si aj napriek zastúpeniu advokátom riadne nestrážil svoje práva, čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení (III. ÚS 382/08, III. ÚS 254/09, III. ÚS 494/2021). K tomu však treba dodať, že sám osebe tento argument neobstojí a nemôže byť dôvodom nevyhovenia ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ sa so svojím nárokom na súd obrátil svojou žalobou a je úlohou súdu aj bez urgencií, pripomienok, prosieb, sťažností a ústavných sťažností o uplatnenom nároku rozhodnúť v primeranej dobe. Takouto dobou však nie je obdobie viac ako šiestich rokov od podania žaloby a ani obdobie takmer štvorročnej nečinnosti okresného súdu po zrušujúcom uznesení krajského súdu.

8. Ku skutočnostiam tvrdeným okresným súdom treba uviesť, že systémové zlyhania a personálne problémy pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za priet'ahy (II. ÚS 481/2017). V sťažovateľovej veci ani nepriaznivá epidemická situácia nemohla byť prekážkou meritórneho rozhodnutia, keď okresný súd nemusel a ani nepojednával a rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania. Rovnako na sťažovateľa nemožno prenášať zodpovednosť za to, že slovenský justičný systém nie je schopný zabezpečiť stabilné odpovede na otázky výkladu spotrebiteľského práva.

9. Postup okresného súdu v časovom rámci šesť a pol roka v skutkovo a právne jednoduchej sťažovateľovej veci je nevyhnutné hodnotiť ako neefektívny a s nedôvodným takmer tri a polročným obdobím nečinnosti, a teda taký, ktorý nie je ústavne udržateľný. Procesný postup okresného súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyhovené a vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené sťažovateľom označené základné práva.

10. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v namietanom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, pretože sťažovateľova vec v čase rozhodovania ústavného súdu nie je právoplatne skončená a okresný súd bude musieť realizovať doručovacie úkony podľa § 374 Civilného sporového poriadku súvisiace s podaným odvolaním.

11. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľa bola hrubá nečinnosť okresného súdu. S prihliadnutím na doterajšiu celkovú dĺžku konania na okresnom súde, správanie a aktivitu sťažovateľa, význam a nízku hodnotu sporu pre sťažovateľa, postup okresného súdu, ako aj skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu už bolo v sťažovateľovej veci meritórne (hoci neprávoplatne) rozhodnuté, bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 1 000 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti vyhovené nebolo.

V.

12. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,50 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 193,50 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,26 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu